

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ กรณี อำเภอน้ำป่าด จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เน้นการมีส่วนร่วมของกลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ การดำเนินการจำแนกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นระยะเตรียมความพร้อม เพื่อทำการศึกษข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน/กองทุนสวัสดิการชุมชนและกลุ่มผู้ยากลำบาก และสร้างความเข้าใจชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา พร้อมทั้งร่วมกันวางแผนปฏิบัติในพื้นที่ มีวิธีการดังนี้

1. ลงพื้นที่สร้างความเข้าใจร่วมกับแกนนำชุมชน อำเภอน้ำป่าด
2. ประชุมพัฒนาข้อเสนอโครงการ
3. จัดเวทีสร้างความเข้าใจชี้แจงวัตถุประสงค์และร่วมกันวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน
4. ลงพื้นที่ประสานความร่วมมือกับทุกโครงการย่อยเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นกลุ่ม

กองทุนสวัสดิการชุมชนและกลุ่มผู้ยากลำบาก 6 ตำบล ทั้งจากสภาพจริงและจากเอกสารหรือรายงานเกี่ยวข้องที่ได้จากองค์การบริหารส่วนตำบล สถานีอนามัย และโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างและประสานโครงการย่อยเพื่อพัฒนาเครื่องมือให้เกิดความสมบูรณ์และครอบคลุมประเด็น

ระยะที่ 2 เป็นระยะพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน และสร้างต้นแบบการจัดการสวัสดิการต่อผู้ยากลำบาก โดยความร่วมมือของภาคีที่เกี่ยวข้อง มีวิธีการดังต่อไปนี้

1. ทบทวนและสังเคราะห์ข้อมูล สถานภาพ ศักยภาพ และแนวทางเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนในอำเภอน้ำป่าดจากโครงการย่อยทุกโครงการ

1.1 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนและกลุ่มผู้ยากลำบากในพื้นที่อำเภอน้ำป่าด จังหวัดอุดรธานี

1.2 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เอื้อต่อกลุ่มผู้ยากลำบากในอำเภอน้ำปาด จังหวัดอุดรธานี

1.3 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เอื้อต่อกลุ่มผู้ยากลำบาก โดยความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี

1.4 การพัฒนาตัวชี้วัดและเกณฑ์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอน้ำปาด จังหวัดอุดรธานี

2. ออกแบบระบบภาพรวมการจัดการเครือข่ายกองทุน และจัดทำแผนปฏิบัติการโดยข้อมูลจากข้อ 1

3. ทดลองปฏิบัติตามรูปแบบและแผนปฏิบัติการพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยประสานกับทุกโครงการย่อยให้งานเป็นระบบเชื่อมโยงกัน

3.1 ใช้ระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนและกลุ่มผู้ยากลำบาก โดยส่งต่อข้อมูลจากโครงการย่อยที่ 1 และโครงการย่อยที่ 4 เพื่อใช้กับโครงการย่อยอื่นโดยจัดประชุมทุกเดือน

3.2 ใช้ระบบบริหารจัดการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เอื้อต่อกลุ่มผู้ยากลำบาก

3.3 ใช้ระบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เอื้อต่อกลุ่มผู้ยากลำบาก

3.4 ใช้ตัวชี้วัดเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนและสังเคราะห์ภาพรวมเครือข่ายกองทุน

4. จัดทำแผนปฏิบัติการความร่วมมือของภาคที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างต้นแบบระบบการจัดเครือข่ายสวัสดิการต่อผู้ยากลำบาก โดยประสานความร่วมมือกับทุกโครงการย่อยและภาคที่เกี่ยวข้อง

5. ปฏิบัติตามแผนและติดตามประเมินความก้าวหน้าและใช้ผลปรับปรุงพัฒนาทุก 2 เดือน

ระยะที่ 3 เป็นการสังเคราะห์บทเรียนจากการดำเนินโครงการและจัดทำข้อเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการต่อยอดและขยายผล ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติการจัดการความรู้จากประสบการณ์จริงของผู้เข้าร่วมโครงการโดยดำเนินการเป็นระยะๆ เพื่อเทียบเคียงสมรรถนะเครือข่ายกองทุนระดับตำบล

2. ประเมินผลสรุปรวมและสังเคราะห์ภาพรวมเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนและบทเรียนจากการดำเนินงานเพื่อจัดทำข้อเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. เขียนรายงานเพื่อการเผยแพร่และผลักดันสู่การใช้ประโยชน์

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้เป็น 2 ประเภท คือ

ก. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) ใช้สำหรับสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรในท้องถิ่น ในประเด็นเกี่ยวกับด้านโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ การบริหารจัดการ ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค ระบบความสัมพันธ์ การสื่อสาร และการเกาะเกี่ยวเชื่อมโยง ภายในและภายนอก โดยจะทำการสัมภาษณ์ทั้งแบบไม่เป็นทางการ และเป็นทางการ

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้บันทึกข้อมูลในการจัดเวทีระดมความคิดเห็น ได้แก่ จัดเวทีเพื่อนำเสนอข้อมูลสถานภาพและสถานการณ์ของกองทุนสวัสดิการชุมชน การวิเคราะห์ศักยภาพของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เอื้อต่อเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีผลต่อเครือข่ายฯ เป็นต้น โดยนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์และแปลผลต่อไป

3. แบบสอบถาม (Questionnaires) สำหรับสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนและกลุ่มผู้ยากลำบากในพื้นที่เป้าหมาย และใช้เพื่อการรวบรวมข้อมูลในการจัดกิจกรรมของเครือข่ายกองทุน

4. วัสดุอุปกรณ์ที่นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ เทปบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูปเพื่อบันทึกปรากฏการณ์ต่าง ๆ จากกิจกรรมการศึกษาทั้งบุคคลและสถานที่

ข. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับอำเภอ

1. ประยุกต์เทคนิค SWOT Analysis, Mind Map, Strategy Map เพื่อจัดทำแผนของเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับอำเภอ

2. คู่มือการปฏิบัติงานและเอกสารสำหรับการประชุม

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลตามสภาพจริง